

Hallituksen vuosikertomus 2021 – jätelainsäädännön muutokset

Eduskunnan ympäristövaliokunta 8.9.2022

Ympäristöministeriö
Jussi Kauppila
Riitta Levinen

Jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttaminen HE 40/2021 vp – EV 112/2021 vp

1. *Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa järjestelmällisen arvioinnin lain toimivuudesta keskittyen erityisesti yhdyskuntajätteen kierrätysasteen, jätteenkuljetuksen hintojen sekä pienten ja keskisuurten yritysten kilpailuaseman kehittymiseen esittäen valiokunnalle arvioinnin tulokset vuoden 2025 loppuun mennessä.*
 - Lain yritysvaikutusten arvioinnista 13.1.2022 tutkijatyöpaja <https://ym.fi/jatesaadospaketti>
 - Jätelain jälkiarvioinnin toteuttaa SYKE vuosina 2022-2025
 - Pääfokus: yhdyskuntajätteen kierrätysasteen, jätteenkuljetusten hintojen sekä PK-yritysten kilpailuaseman kehitys
 - Lisäksi:
 - Tuottajavastuun mukautettujen maksujen ja ns. yhden luukun periaatteen käyttöönotto
 - Tuottajien ja kuntien yhteistoimintavelvoite
 - Siirtoasiakirjavelvollisuus ja yhdyskuntajätteen kuljetuksia koskevan päätöksenteon vaikutukset hallinnolliseen taakkaan
 - Uudelleenkäytön kehittyminen

2. Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuudet säätää kevyempi, erityisesti jätteen luokittelun päättämiseen sovellettava uusi menettely, jossa toimivalta keskitetään yhdelle viranomaiselle.

- UTU-työryhmä (UTU=uusiomateriaalien tuotteistaminen), toimikausi 9/2021-12/2023
 - kartoittaa nykyiseen jätteen luokittelun päättämistä ja sivutuotteita koskevaan tapauskohtaiseen päätöksentekoon liittyviä kokemuksia ja seuraa hallintokäytäntöä
 - **tarkastelee tapauskohtaisen jätteen luokittelun päättämistä ja sivutuotteeksi luokittelua koskevan päätöksenteon menettelyllisiä kehittämismahdollisuuksia ja tekee esitys tätä koskevista lainsäädäntömuutostarpeista**
 - arvioi tarvetta ja toimintatapoja kansallisten jätelajikohtaisten EEJ-asetusten säätämiseksi
 - lisäksi seuraa EU:ssa tapahtuvaa kehitystä ja tarvittaessa tunnistaa vaikutuskohteita (esimerkiksi liittyen jätelajeihin, joiden osalta EU-harmonisointi olisi tarpeen tai hyödyllinen)

- UTU-työryhmän väliraportissa 6/2022 kolme päävaihtoehtoa tapauskohtaisen päätösmenettelyn kehittämiseksi:
 - 1) ohjeistuksen ja tietojärjestelmien kehittäminen (ilman merkittäviä lainsäädäntömuutoksia)
 - 2) ympäristölupaan perustuvan EEJ-päätöksenteon keskittäminen jollekin AVI:lle tai ELY:lle
 - 3) uuden ympäristöluvasta irrotetun menettelyn luominen ja päätöksenteon keskittäminen yhdelle viranomaiselle
- Työryhmän työ jatkuu syyskaudella 2022 ja kevätkaudella 2023 vaihtoehdon 3 pohjalta
- Tavoitteena HE kevätkaudella 2024

3. Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa riittävän tuen hallituksen esityksessä mainitulle toimeenpanohankkeelle, jonka tarkoituksena on edistää kuljetusten kilpailuttamista jätelain 36 §:n mukaisesti siten, että myös pienemmät kuljetusyrietykset voivat osallistua kilpailutuksiin ja saada kuljetusurakoita. Toimeenpanohanke on toteutettava tiiviissä yhteistyössä ympäristöministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, kuljetusyrietysten, kuntien ja niiden jätelaitosten välillä.

4. Eduskunta edellyttää, että hallitus tukee hankintaosaamisen kehittämistä ja parhaiden käytäntöjen tehokasta jakamista osana edellä mainittua toimeenpanohanketta tavoitteena varmistaa myös pienten ja keskisuurten yritysten kilpailuaseman turvaaminen.

▪ Hankkeen 1. vaihe alkuvuodesta 2022:

- Lopputuloksena ”Hyvät käytännöt kunnan jätteenkuljetusten kilpailutuksessa”-aineisto, jossa yhdessä sovittuja hyviä käytäntöjä kilpailutusten suunnittelusta ja toteutuksesta

<https://ym.fi/jatteet/jatelaki> > Kunnat ja erilliskerättävän jätteen kuljetukset

▪ Menossa hankkeen 2. vaihe: aineiston jalkauttaminen

- Verkkotilaisuudet kuntien ja yritysten hankintaneuvojille (22.6, 29.8)
- Aluetilaisuudet kuljetusyrittäjille ja kuntien jätelaitoksille paikan päällä: Rovaniemi 7.9, Oulu 28.9, Turku 13.10, Kuopio 1.11
- Verkkotilaisuudet 27.9. ja 8.11.

Jätelain muuttaminen HE 195/2017 vp – EV 42/2018 vp

- *Eduskunta edellyttää, että ympäristöministeriö seuraa lainmuutoksen täytäntöönpanoa ja toimittaa valiokunnalle vuoden 2027 loppuun mennessä arvion sen kokonaisvaikutuksista ja erityisesti vaikutuksista kotitalouksien jätemaksujen hintakehitykseen, kuntien valvontaviranomaisten työmäärään sekä mahdollisen jätteiden laittoman käsittelyn lisääntymiseen haja-asutusalueilla.*
- Yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoja sekä kunnan jätehuollon alan sidos- ja hankintayksiköiden ulosmyyntirajoja koskeva jätelain muutos (445/2018) tuli voimaan vuoden 2019 alussa. Muutoksen toimeenpanoa koskeva kolmen vuoden siirtymäaika on päättynyt vuoden 2022 alussa.

- Muut viimeaikaiset ja vireillä olevat lainsäädäntömuutokset
 - Jätesäädöspaketti (HE 40/2021) + siihen sisältyvät asetukset, jotka voimaan 1.12.2021. Uusi lainsäädäntö tähtää erityisesti yhdyskuntajätteen erilliskeräyksen ja kierrätyksen lisäämiseen ja sisältää muun ohella ehdotuksia, jotka vaikuttavat merkittävästi kunnan vastuulla olevan jätteen jätehuoltojärjestelyihin ja lisäävät kunnan jätehuoltoyhtiöiden liikevaihtoa.
 - Vielä tulossa: Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmakirjauksen mukaan jätelakia olisi muutettava siten, että kunnallisen jätehuollon toimijan ulosmyyntiraja pidetään 10 prosentissa myös 1.1.2030 jälkeen.
 - Kilpailuviraston selvitys sidosyksikkörajan merkityksestä 3/2022
 - Hallitusohjelman mukainen sidosyksikkörajan muutos lausuntokierroksella (12.8.2022)
 - HE viimeistellään lausuntopalautteen pohjalta, annetaan syyskaudella 2022

- Kaikki edellä mainitut lakimuutokset kytkeytyvät olennaisesti toisiinsa ja niiden vaikutuksia on käytännössä mahdotonta eritellä toisistaan luotettavasti.
- YM järjestää kaikkien mainittujen lakimuutosten toimeenpanon seurannan ja vaikutusten arvioinnin (SYKE:n jälkiarvointi + muut tarpeelliset arvioinnit) kokonaisuutena siten, että raportti lakimuutosten vaikutuksista voidaan toimittaa valiokunnalle tämän edellyttämässä määräaajoissa vuoden 2025 ja 2027 loppuun mennessä.

KIITOS!

jussi.kauppila@gov.fi
riitta.levinen@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

